

Також важливою причиною зміни деяких назв стало їхнє неправильне написання. Враховуючи пропозиції філологів, істориків та краєзнавців, внесено також технічні зміни у діючі назви вулиць Тернополя: вулицю Є.Гріга читати як вулицю Едварда Гріга (повернення нашої української Г, яку радянська влада так хотіла викоринити, зокрема і у транслітерації); вулицю Об'їзна читати як вулицю Об'їзна (відбувається спрощення приголосних); вулицю Монюшко читати як вулицю Станіслава Монюшка (адже в українській мові імена і прізвища відмінюються); вулицю Братів Гжицьких читати як вулицю Братів Гжицьких (знову ж повернення Г); вулицю І. Репина читати як вулицю Іллі Репіна (згідно з правилами транслітерації імен іншомовного походження за новим правописом).

Отже, необхідно поширювати інформацію про історію рідного краю, його діячів, пізнавати і вибудовувати повноцінні уявлення про рідний край.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беринда Памво. Енциклопедія «Наукове товариство імені Шевченка». URL: http://encyclopedia.com.ua/search_articles.php?id=239 (дата звернення: 11.11.2022).
2. ІПС ЛІГА:ЗАКОН - система пошуку, аналізу та моніторингу нормативно-правової бази. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T150317?an=1> (дата звернення: 11.11.2022).
3. Старий Поділ, Захисників України, Гузара та Мешковського, - у Тернополі перейменували 13-ть вулиць. ternopilcity.gov.ua. URL: <https://ternopilcity.gov.ua/news/60709.html> (дата звернення: 11.11.2022).
4. Українська правда _Життя. (Не)лагідна дерусифікація: що відбувається з перейменуваннями вулиць у Києві. Українська правда _Життя. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/05/25/248786/> (дата звернення: 11.11.2022).
5. Учасники проєктів Вікімедіа. Брикович Ілярій Матвійович – Вікіпедія.
6. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Брикович_Ілярій_Матвійович (дата звернення: 11.11.2022).
7. Учасники проєктів Вікімедіа. Вулиця Торговиця (Тернопіль) – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Вулиця_Торговиця_\(Тернопіль\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Вулиця_Торговиця_(Тернопіль)) (дата звернення: 11.11.2022).
8. Учасники проєктів Вікімедіа. Поділ (Тернопіль) – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Поділ_\(Тернопіль\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Поділ_(Тернопіль)) (дата звернення: 11.11.2022).
9. Чому парк Топільче у Тернополі став парком Сопільче?. ternopilcity.gov.ua. URL: <https://ternopilcity.gov.ua/news/60788.html> (дата звернення: 11.11.2022).
10. Iryna Farion. Дарія Віконська – феноменальне явище української культури. 2020. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=yE5gGFhTTRI> (дата звернення: 11.11.2022).

Перчишин Анастасія

Науковий керівник – доц. Наливайко Марія

СУРЖИК ЯК ПОРУШЕННЯ МОВНИХ НОРМ

Уже досить довго існує проблема мовної культури, а у світлі сьогоднішніх подій вона набула ще більшої виразності. Наше мовлення має відповідати загальноприйнятим нормам. Певною мірою можна сказати, що те, як ми говоримо і за допомогою яких засобів мовлення виражаємо нашу думку, – це візитівка, що вказує на рівень освіченості, культури не лише окремого індивіда, а також і суспільства. Тому цілком природно, що кожен народ прагне вдосконалити та зберегти свою мову від суржика.

Як відомо, суржик – елемент двох або кількох мов, об'єднаних штучно, без додержання норм літературної мови; нечиста мова. Сам термін запозичений із сільськогосподарської лексики й означає суміш зерна пшениці й жита, ячменю й вівса і т.ін. [4]. Значна частина України говорить жакливою мішаниною української та російської (подекуди англійської) мов. Масштаби цієї мовної катастрофи давно переросли в загальнонаціональну проблему.

На жаль, наші реалії такі, що чисту, правильну українську мову ми чуємо з уст учених-філологів, письменників, частково на телебаченні чи радіо.

Найвагоміші причини – історична та політична. Цілком логічно, що після декількох століть бездержавності та намагань стерти з пам'яті людства культуру нашого народу, сфера застосування української мови значно звузилася. Велике прагнення загарбників зберегти владу на захопленій території посилювало фальсифікації, заборони та репресії. Нам намагалися довести, що такої мови як українська немає і ніколи не було [1]. Якщо ж говорити про українсько-

англійський суржик, то найосновніша причина його активного використання (особливо серед молоді) – глобальна тенденція вивчення та використання у повсякденному житті англійської мови [6].

Одну з найгрунтовніших картин мовної ситуації в Україні останніх років надав Київський міжнародний інститут соціології. Це перше соціологічне дослідження, де до уваги брали не лише українську та російські мови, а також суржик. Результати засвідчили, що найактивніше суржик використовують мешканці південних та східно-центральної регіонів (12,4% та 21,7% відповідно), а найменше – західні регіони (2,5%) [2, с.24].

Особливо чітко можна розглядати суржик у сфері лексики. Найчастіше ми замінюємо українські слова на русизми чи англізми. Зазвичай це яскраво проявляється у побутовому мовленні.

Ми провели невелике дослідження серед студентів і виокремили такі найбільш уживані росіянізми: понятно (зрозуміло), новості (новини), тіпа (на кшталт), інтересно (цікаво), важно (важливо), ссилка (посилання), мусор (сміття), наоборот (навпаки), вопше (взагалі).

Оскільки опитування було проведене серед студентів факультету іноземних мов, то є багато англізмів, наприклад, ріал (дійсно), трек (пісня), дедлайн (крайній термін), мембер (член), челлендж (виклик), агритись (злитися), файтинг (боротьба, змагання), фіксити (ремонтувати), лайки (вподобайки), бренд (гатунок), крейзі (божевільний), хай (привіт), ок (добре/гарзд), клінери (прибиральники), кеш (готівка).

Поширеним також є помилкове використання міжмовних омонімів. Вони можуть ввести в оману, адже мають однакове написання або звучання, але різне значення. У такому випадку вживання російського слова замість українського може призвести до непорозуміння. Наприклад, мішати (заважати), вірно (правильно), час (година), неділя (тиждень), показалося (здалося), другий (інший) [5].

Інтерференцією можна пояснити використання лексичних словосполучень там, де українська мова має однослівний відповідник: залізна дорога (залізниця), книжковий магазин (книгарня), шахова дошка (шахівниця).

Також проявляються іншомовні впливи у деяких граматичних аспектах. Зникають властиві українській мові чергування голосних та приголосних звуків. На утворення морфологічних форм впливає віднесення того чи іншого іменника до певного роду. Часто іменник биль помилково відносять до жіночого роду, а не чоловічого. Часто помилково вживають прийменники: йти в крамницю за молоком (йти в крамницю по молоко), жити на Україні (жити в Україні), виступати по темі (виступати на тему), відсутній із-за хвороби (відсутній через хворобу). Досить поширеною калькою з російської є словосполучення говорити по українськи замість говорити українською [5].

Кожен, хто усвідомлює важливість мовної культури, повинен дбати про чистоту мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белей Л. Суржик: соціолінгвістична перспектива. Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: збірник наукових праць / відп. ред. І. В. Сабадош. Ужгород: Ужгородський нац. ун-т, 2017. Вип. 22. С. 5-8.
2. Гентшель Г., Тараненко О. Двомовність чи трикодовість: українська мова, російська мова і суржик в Україні: аналіз і лінгвістично-географічне картографування. Мовознавство. 2022. № 1. С. 21-50.
3. Масенко Л. Суржик у системі розмовних форм побутування української мови. Дивослово. 2007. № 12. С. 26-31.
4. Масенко Л. Суржик: між мовою і язиком. К.: Києво-Могилянська академія, 2011. 135 с.
5. Мельничайко В. Порушення лексичних норм - найхарактерніша ознака суржику. Українська мова та література. 2017. № 7/8. С. 66-74.
6. Радчук В. Плекаємо укрлиш... Для кого? Урок української. 2003. № 8-9. С. 26-30